

A magyar nép időjósága

A magyar nép eredetétől fogva természetkedvelő. Foglalkozásánál fogva a legrégebbi időktől, a független szabadság érzetétől megedzve, a nagy természetben tölti napjait, csupán a tél szigorúsága következtében szorul föld alá. A tavasz enyhe szellője már kicsalja a rügyező természetbe, melynek ölében marad a legkésőbb őszi: az illatozó vadvirágos rét lekaszált rendje a nyugvó ágya egész nyáron át, takarója pedig a csillagvilágos égboltozat...

Ily életmód mellett lesz tanújává a végtelen természet nagyszerű tüneményeinek, amelyet Istentől adott egyszerű, hamisítatlan érzékével fog föl és raktároz el ismeretei tárházában. Azonban e tünemények még sem válnak henye kincseivé egyszerű lelkének, hanem arra szolgálnak, hogy táplálékot adjanak képzeletének, a melyeknek eredményei nem egyebek, mint a néplélek naiv s minden naivsága mellett is fönséges megnyilatkozásai. A rettenetességben is fönséges égiháború, villámlás, a szivárvány eget áthidaló színei, a hajnal pirkadása, esti fátyol képek a nyugati égbolton, a ködbeburkolt hegyek, erdők, a szél zúgása, az eget átszelő vakító fényű hullócsillag, hány meg hány népköltészeti gyöngynek vált szülő okává?

De mindez nemcsak a nép lelkét szolgálja, hanem a természeti megfigyelésekből bizonyos reális hasznat is akar meríteni. A magyar földművelő nép minden reménysége azon parányi anyaföldben összpontosul, melyet öröklés, vétel vagy más úton vall magáénak. Ez adja meg neki a mindennapi kenyeret, e föld táplálja, ruházza, szóval ebből él. Az elvetett magot aggódó figyelemmel kíséri a fejlődés rendjén keresztül, az ebből származó termés mennyisége és milyensége pedig semmitől sem függ inkább, mint az időjárási viszonyoktól. Ennek a szeszélyétől függ: vajon jólét vagy nyomorúság köszönt-e a nádfedelű, bogárhátú kunyhóra. A földművelőre tehát igazi életkérdés az időjárás milyensége, s ha ezt elismerjük, nem csodálkozhatunk azon, hogy a nép elejétől fogva figyelemmel volt az időjárással összefüggő tünemények iránt, sőt maga is összefüggésbe hozott egyes dolgokat ezzel, s így jóstolt, merített reményt a jövőre. Erre nézve azonban nem csupán természeti tünemények szolgáltak alapul, hanem egyéb dolgok is, amelyek látszóan semmiféle összefüggésben sincsenek a természet e szeszélyes játékával. Itt már a nép képzeletének nyomaival találkozunk ismét, tehát nem szűrhetünk le az időjárás e neméből semmi gyakorlati hasznat.

A legáltalánosabb népies időjósítás, amely a Tisza melléken van különösen elterjedve, a Luca-napjától, december 13-ától december 24-éig számított tizenkét nap időjárásának megfigyelése és följegyzése. Amilyen volt az időjárás e tizenkét napon, olyan lesz a következő esztendő tizenkét hónapjának időjárása. Általánosan elterjedt a vöröshagyma-naptár készítése is. Egy fél vöröshagymát tizenkét egyenlő részre vágnak s megjelölik mindegyiket a hónapok nevével. E hagyma szeletekét, mielőtt az éjféle misére elmennének, sorjában elhelyezik az

asztalon s mindegyikre szórnak egy csipetnyi sót. Mise után megvizsgálják a hagyma szeletkéken levő sót, s amelyen a só nedves lett, az a hónap esős, amelyiken pedig nem olvadt el, az a hónap száraz lesz. A vöröshagymával való időjóslásmásik módja a következő: ugyancsak Luca napján egy vöröshagymát négy gerezdre vágnak, de úgy, hogy ez ne váljon el egymástól, csak elhajoljon. Az így elkészített gerezdeket megsózzák és félreteszik. Amikor a só levet ereszt, az utána való napon eső lesz.

A Tisza mellékén, különösen Sarud, Hídvég, Tiszapolgár környékén azt tartják, hogy ahányszor köd van március hónapban, annyiszor árad meg a Tisza. A köd nagysága mértéke az áradás nagyságának.

Pál fordulása a tél szigorúságának vagy enyhülésének lehet időpontja. Vince-napkor az eres csordulása bő szüretre nyit kilátást; innen a jós vers :

*Ha megcsordul Vince,
Tele lesz a pince.*

A Gyertyaszentelő-Boldogasszony napjához fűzött medvefordulási hiedelem is megmagyarázható abból a jóslásból: ha napfényes az idő ezen a napon, úgy még jó hosszú télnek nézhetünk eléje, ellenkező esetben, ha az idő borús, a tél enyhe és rövid lesz.

Gyümölcsoltó-Boldogasszony napja

kezdőpontja minden tavaszi munkának. A

József-nap

után való szivárvány

Medárd-napig

szintén jelentőséges. Ha sok benne a zöld szín, úgy kövér lesz a gazda marhája; ha piros szín a túlnyomó: úgy a pince lesz tele; ha sárga: úgy a magtár telik meg kövér szemekkel.

Szervác, Pongrác, Bonifác

a földművelő nép faggal sújtó ellensége. A

Medárd-napi

esőzés még negyven napig tartó esőzés jele. Esőt jósol: a fecske alatt repülése; a levelibéka, ha napközben szól a venyige között; a tyúk, ha későn ül el; ha a füst lever, ha drótostót kiabál a faluban, ha a holdnak udvara van, ha ködbe vész a hegyek orma, ha a tehenek itatás közben szaladgálnak, ha a szomszéd falu harangjának szava jobban hallik. Szél támad: ha napnyugatkor az ég alja vörös, ha a földet verik, ha a szamár ordít. Hidegre fordult az idő, ha a csillagok szokatlanul fényesen ragyognak. A

Márton-napi

A magyar nép időjósága

Írta: Ismeretlen szerző

2019. február 24. vasárnap, 08:15 - Módosítás: 2022. július 06. szerda, 08:09

lúd mellcsontja ha fehér, úgy havas tél lesz, fekete karácsony után fehér húsvét következik. Újhold alkalmával elvetett mag folyton virágzik, anélkül, hogy magot hozna.

Forrás: B. I. : A magyar nép időjósága. Gazdák Lapja, 1910. június 9. évfolyam, 25. szám 2-3.

https://library.hungaricana.hu/hu/view/GazdakLapja_1910_06/?query=id%C5%91j%C3%B3s%C3%A1s&pg=6&layout=s

A magyar nép időjósága

Írta: Ismeretlen szerző

2019. február 24. vasárnap, 08:15 - Módosítás: 2022. július 06. szerda, 08:09
